

תוכנית הקורס ורשימת קריאה לקורס

סמסטר 0 שנה 2023

בית ספר: בית ספר ברוך איבצ'ר לפסיכולוגיה B.A.

כישורים פסיכולוגיים והתנסות בשדה

מרצים/ות:

ד"ר שרון ברנר צימרמן zbsharon@runi.ac.il

עוזרי/ות הוראה:

ד"ר שרון ברנר צימרמן zbsharon@runi.ac.il

מספר הקורס:	8025	סוג הקורס:	סדנה	שעות שבועיות:	6	נקודות זכות:	4
דרישות הקורס:	עבודה מסכמת	קוד קבוצה:	230802510	שפת לימוד:	עברית		

תנאי קדם

קדם:

8000 - מבוא לפסיכולוגיה

במידה ולמדת את אחד מהקורסים הרשומים מטה, בעלי תוכן זהה, לא תוכל להירשם לקורס כישורים פסיכולוגיים והתנסות בשדה (8025) :

8129 - מחקר במעבדה תוכנית מח ונפש

נושאי הקורס

העמקת הידע לגבי פסיכופתולוגיה בילדים ומתבגרים, החוזה הטיפולי, יצירת קשר ובניית אמון,

התמודדות עם הורים ובני משפחה נוספים, טיפול במשחק בילדים, מאפיינים דינמיים של הקשר הטיפולי כגון: תלות, העברה והעברה נגדית, הזדהות והזדהות השלכתית, התנגדות, סיום קשר ופרידה.

מטרות הקורס

במסגרת הקורס יתנסו הסטודנטים בחונכות או בהדרכה חברתית של ילדים ובני-נוער במסגרת מרפאתית או מחלקתית. הסטודנטים יקבלו הדרכה מקצועית במקום ההתנסות, ובנוסף הדרכה קבוצתית ואישית במרכז הבינתחומי.

מטרות:

- לחוות תהליכים מקצועיים ואישיים המעורבים בעבודה פסיכולוגית
- להכיר סביבת עבודה פסיכולוגית
- להרחיב את תהליך פיתוח הזהות המקצועית כפסיכולוג
- לקדם בירור אישי לגבי מוטיבציה, דילמות, לבטים בבחירה בפסיכולוגיה כמקצוע
- לקדם התפתחות אישית של הכישורים הנדרשים בעבודה פסיכולוגית

מבנה ציון הקורס

עבודות וציונים

- **20% מהציון הסופי - תפקוד לאורך השנה בקורס.**

- **40% מהציון הסופי - נוכחות והשתתפות פעילה במסגרת החונכות בשדה.** כולל הגעה למקום ההתנסות, השתלבות ולקיחת חלק פעיל בהדרכות בשדה, התמדה בעבודת החונכות הפרטנית, אחריות על עבודת החונכות, פתיחות ויכולת קבלת משוב במסגרת ההדרכה המקצועית בשדה. ניתן משוב מהשדה למנחה.

- **10% מהציון הסופי - רפרט:**

הצגת מאמר בפני הכתה הקשור לנושא/מקרה/תהליך בהתנסות. המאמר יבחר על ידי הסטודנט ויקבל את אישור המרצה. המאמר יוצג במשך כ 15 דקות בפני הכתה. הרפרט חייב להתייחס לנושא, דילמה, מושג מעולם התוכן של ההתנסות בשדה. יש עדיפות להצגת מאמר תיאורטי או סיכום מחקרים (מאמר סקירה) מאשר למחקר אמפירי בודד. המאמר יבחר מכתב עת מדעי או מספר שעבר עריכה מדעית. ההצגה תכלול את הצגת המאמר, קישורו לעבודה בשדה והצגת שאלה ו/או תובנה בעקבות קריאת המאמר. כלומר, הרפרט לא רק יסכם מאמר אלא יעלה סוגיה, דילמה, נושא באופן יצירתי ויעורר לחשיבה ולדיון.

הרפרט יעלה נושא אשר הסטודנט יבחר לאור ההתנסות שלו. הנושא יכול להיות קשור ל:

- בעיה/ ההפרעה הפסיכולוגית או הפסיכיאטרית ממנה החניך סובל (לדוגמה: תסמונת

אספרגר, הפרעת חרדה, השפעת היחסים בבית או דפוסים הוריים על הבעיה ממנה סובל הילד).

- סוגיה אשר נובעת מהקשר הטיפולי (לדוגמה: התמודדות עם גבולות בטיפול, התמודדות עם נוכחות אחים, העברה והעברה נגדית).
- נושא אשר עלה בהדרכות הקבוצתיות או האישיות בכיתה.

עם תום הרפרט יינתן משוב על ידי חברי הקבוצה (תוכן-תהליך) ועל ידי המנחה. הקריטריונים להערכת הרפרט הם:

- תוכן - איכות מקורות המידע שנבחרו, רצף וגיבוש רעיוני, בהירות, עומק, מיקוד וכו'.
- תהליך - איכות ההצגה, המצגת, עירור עניין וכו'.

לאחר הרפרט יתקיים דיון קבוצתי מורחב בנושא כחלק מתהליך הלמידה. רצוי לאפשר זמן לשאלות.

• **30% מהציון הסופי- הגשת עבודות בסוף השנה:**

מטרת עבודה זו היא **לשלב** התייחסות תיאורטית ורפלקטיבית על **תימה** מעולם התוכן של ההתנסות. לעבודה זו שני חלקים: בחלק ולמעשה לענות על השאלה "מה למדת על עצמך במהלך ההתנסות סביב מושג זה?". במסגרת חלק זה תינתן חשיבות רבה לאיכויות של התבוננות עצמית ומודעות לביטויים שונים בחוויה האישית.

בחלק השני יש לעשות אינטגרציה בין התיאור האישי-רפלקטיבי ובין תאוריה רלוונטית. כלומר, יש צורך להעמיק את הניתוח האישי לאור התאוריה ולהגיע לתובנות מעמיקות ומשמעותיות כתוצאה מאינטגרציה זו. העבודה צריכה לשקף התפתחות בתימה שנבחרה, או היעדר התפתחות תוך כדי הסבר ודיון בסיבות לכך. התאוריה תוצג בתמציתיות ובאופן שיאפשר אינטגרציה משמעותית עם התמה. אין צורך בהעתקת קטעים נרחבים מן התאוריה – המיקוד אינו בתאוריה כשלעצמה, אלא באינטגרציה שלה עם התמה האישית שנבחרה.

יש להסתמך על 2 מקורות מן הספרות המקצועית (מדעית או תיאורטית).

הערות: יש לבחור נושא **אחר** מן הנושא אשר בו עסקתם בסמסטר א'.

אורך העבודה: עד 3 עמודים, רווח כפול, פונט 12. את העבודה הסופית יש להגיש עד ה- 1 לאוגוסט 2015.

שעות קבלת מרצה

המנחה: ד"ר שרון צימרמן-ברנר, 0523210580, dr.sharonzimmerman@gmail.com

שעות קבלת מרצה: ימי חמישי בין 11 ורבע ל 12, בתיאום מראש.

הערות נוספות

דרכי ההוראה:

- הקורס ניתן במתכונת שנתית ויתקיים אחת לשבוע, שלוש שעות אקדמיות מקוונות. הקורס יתקיים לחילופין במתכונת קבוצתית ובמתכונת של הדרכה פרטנית. המועדים

- וחלוקת הזמנים ימסרו לסטודנטים ע"י המרצה. בתקופת חופשת הסמסטר יתקיימו פגישות אישיות אך לא יתקיימו פגישות קבוצתיות.
- במסגרת המפגשים הקבוצתיים יערך דיון בנושאים שונים הקשורים להתנסות בעבודה ולהמשגה תיאורטית. הנושאים יובאו ע"י המרצה וע"י הסטודנטים (הצגת רפרט).
- במסגרת ההדרכה הפרטנית הסטודנט יביא נושאים הקשורים להתנסותו וחוויותיו במסגרת התנסותו ואותם היה רוצה לעבד בעזרת המרצה.

דרישות הקורס:

- **נוכחות:** הדרישה בקורס היא לנוכחות עקבית ומלאה. מעבר ל-4 חיסורים (מוצדקים או לא מוצדקים) יהיה צורך לחזור על הקורס. מותרים עד 4 חיסורים מוצדקים במהלך השנה. חיסור מוצדק הינו חיסור שמאושר לפי תקנון הלימודים ע"י דיקאן הסטודנטים. על כל חיסור שאינו מוצדק ירדו 5 נקודות. בכדי שהשיעור יחשב כנוכחות יש להיות נוכח לכל אורך השיעור, וזאת מתוך כבוד לתהליך הקבוצתי ועל מנת לאפשר התנהלות תקינה, שוטפת ורציפה, של מהלך השיעור. במקרה של אי הגעה לשיעור, יש ליידע את המנחה מראש ע"י שליחת מייל או סמס. איחורים ויציאות מוקדמות ילוו אף הם בהורדת ציון.
- **השתתפות פעילה:** הלמידה בקורס תעשה במסגרת של קבוצת הדרכה, כלומר, קבוצה לומדת, אשר מקיימת דיאלוג ביני לבינכם ובינכם לבין עצמיכם. לאור זאת מחייבת פתיחות ללמידה, דיון והתנסות.

למה הכוונה ב"השתתפות פעילה"?

- שיתוף בידע ובתובנות הן מתוך ניסיונכם והן מתוך הקריאה האקדמית.
- תרומה לקורס על ידי העלאת שאלות, רעיונות, הצעות ולא "מיחזור" חומרים.
- כבוד לכל אחד ואחת מן המשתתפים ולכלל הדעות.
- פתיחות ללמידה ולרעיונות - מוכנות לחקור את עצמי ואת החוויות שאני עובר בהתנסות.
- לקיחת אחריות אישית על תהליך הלמידה וההתפתחות לאורך השנה בקורס.
- **רפרט:** הצגת מאמר בפני הכתה הקשור לנושא/מקרה/תהליך בהתנסות.
- **עבודת סוף שנה:** רפלקציה על החוויה האישית בליווי ניתוח תיאורטי.

רשימת קריאה

הצעות לקריאה:

היבטים שונים של החשיבה הדינמית

1. אוגדן ת. (1989). הפגישה האנליטית הראשונה. בתוך: אוגדן ת. הקצה הפרימיטיבי של החוויה. עם עובד בע"מ, ת"א, עמ' 128-143.
2. אלוארז, א. (2005). התפתחויות מודרניות בפסיכואנליזה. מתוך: נוכחות חיה. תולעת ספרים, עמ' 41-51.
2. הטב, י. (2003). פסיכואנליזה הלכה ומעשה. תל אביב: דיונון. פרקים 9, 18, 19.
3. קייסמנט, פ. (1988). מחשבות מוקדמות על לימוד מן המטופל. בתוך: ללמוד מן המטופל. פרק 1, ע"מ

טיפול במשחק:

1. Frankel, J.B. (1998). The Play's the Thing How the Essential Processes of Therapy Are Seen Most Clearly in Child Therapy. *Psychoanal. Dial.*, 8:149-182.

יצירת תנאים לטיפול: החוזה הטיפולי ויצירת המערך הטיפולי

5. ברקן,א. (2002). הרבדים השונים של ה - setting של מי השעון. *שיחות*, י"ז, 42 – 45.
6. מיטשל, ס.א. (2003). *תקווה ופחד בפסיכואנליזה*. משאלות, צרכים ומשא ומתן בין – אישי. תל אביב: תולעת ספרים. עמ' 229-260.
7. קייסמנט, פ. (1995). המרחב האנליטי והתהליך האנליטי. בתוך: *להוסיף וללמוד מהמטופל*, פרק 10, תל – אביב: הוצאת דביר.
8. קלנר, נ. (2000). החוזה הטיפולי בפסיכותרפיה פסיכואנליטית. *שיחות*, ו' (2), מרץ, עמ' 93-106.

העברה והעברה נגדית

1. אוגדן, ת. (2003). חוויה באופן הפרנואידי-סכיזואידי. *הקצה הפרימיטיבי של החוויה*. עם עובד, ת"א. עמ' 43-60.
2. אשל, ע. (2002). מן האשה הירוקה אל שחרודה – שמכאן והתהוות החדש בטיפול הפסיכואנליטי, *שיחות*, ט"ז, 231 – 241.
3. בולס,כ. (1987). שימושים אקספרסיביים בהעברה נגדית: הערות למטופל מן העצמי של המטפל. בתוך: *צילו של האובייקט*, ע"מ 212 – 245, תל אביב: הוצאת דביר.
4. ברמן, ע. (1986). העברה והעברה נגדית כתהליך בין-אישי כולל. *שיחות*, 1 (1), עמ' 6-15.
5. ויניקוט,ד.ו. (1947). שנהא בהעברה הנגדית. בתוך: *עצמי אמיתי, עצמי כוזב*, ע"מ 65 – 76. תל אביב: עם עובד.
6. קייסמנט, פ. (1988). תהליכי חיפוש וגילוי בחוויה הטיפולית, בתוך: *ללמוד מן המטופל*, פרק 8 עמ' 159-178. ת"א: דביר.

הזדהות השלכתית

1. אוגדן, ה. (2003). *מצע הנפש*. תולעת ספרים, תל אביב. עמ' 125-135.
2. בוט – ספילוס,א. (2001). התנסויות קליניות בהזדהות השלכתית. בתוך: *מאמרים קליניים על קליין וביון*, ע"מ 120 – 101, עורך: ר. אנדרסון. תל – אביב, מודן.
3. פלדמן,מ. (2001). פיצול והזדהות השלכתית. בתוך: *מאמרים קליניים על קליין וביון*, ע"מ 140 – 121, עורך: ר. אנדרסון. תל – אביב, מודן.

התנגדות

1. מיכאל, א. (1989). התנגדות בטיפול. *חברה ורווחה*, י' (1), עמ' 39-47.
2. אשל, ע. (1998). *Acting Out* והינכחות המטפל, או: אל תוך עין הסערה. *שיחות*, י"ג (1), נובמבר, עמ' 4-16.
3. שלקס, ש. (2003). על acting out והעברה נגדית. *שיחות*, י"ז (2), מרץ, עמ' 177-185.

4. אשל, ע. (2009). להיות כלולה בשתיקה: על המטופל השותק ו'הינכחות' המטפל. שיחות, כ"ג (3), עמ' 221-235.

סיום ופרידה

1. באום, נ. (2006). סיום מאולץ של קשר טיפולי. חברה ורווחה, כ"ו, 355 – 375.

33. נוי – שרב, ד. (1995). הסיום בטיפול דינמי קצר מועד ואישיות המטפל. שיחות, י, 13 – 19.